

Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky
Správa CHKO Kysuce

Program starostlivosti
chráneného areálu Chmúra
(Územie európskeho významu)
na obdobie rokov 2018 - 2047

Čadca 2017

Obsah

1. ZÁKLADNÉ ÚDAJE.....	3
1.1 Číslo podľa štátneho zoznamu, ak je pridelené	3
1.2. Príslušnosť k európskej sústave chránených území a územiám medzinárodného významu	3
1.3. Kategória a názov územia	3
1.4. Platný právny predpis o vyhlásení chráneného územia alebo medzinárodný doklad o zaradení lokality do sústavy území medzinárodného významu	3
1.5. Celková výmera chráneného územia a jeho ochranného pásma	3
1.6. Súčasný stav predmetu ochrany	3
1.6.1. <i>Prírodné pomery</i>	3
1.6.2. <i>Stručný opis predmetu ochrany</i>	6
1.6.3. <i>Hodnotenie stavu predmetu ochrany, stanovenie priorít ochrany</i>	7
1.6.4. <i>Hodnotenie ďalších osobitných záujmov ochrany prírody a krajiny v území</i>	8
1.7. Výsledky komplexného zisťovania stavu lesa.....	8
2. SOCIOEKONOMICKÉ POMERY (využívanie územia a jeho okolia, pozitívne a negatívne faktory)	9
2.1. Historický kontext	9
2.2. Stručný opis aktuálneho stavu	9
2.3. Návrh zásad a opatrení využívania územia a jeho okolia z hľadiska cieľov ochrany	11
3. CIELE STAROSTLIVOSTI A OPATRENIA NA ICH DOSIAHNUTIE	12
3.1. Stanovenie dlhodobých cieľov starostlivosti v nadväznosti na ekologicko-funkčné priestory a zóny	12
3.2. Stanovenie operatívnych cieľov v nadväznosti na ekologicko-funkčné priestory a zóny	12
3.3. Rámcové plánovanie a modely hospodárenia pre lesné biotopy	12
3.4. Navrhované opatrenia, stanovenie harmonogramu ich plnenia, určenie subjektu zodpovedného za ich plnenie, stanovenie merateľných indikátorov ich plnenia.....	13
4. SPÔSOB VYHODNOCOVANIA PLNENIA PROGRAMU STAROSTLIVOSTI	17
5. POUŽITÉ PODKLADY A ZDROJE INFORMÁCIÍ	18
6. PRÍLOHY	19
6.1. Mapa predmetov ochrany	19
6.2. Mapa identifikácie vlastnícko-užívateľských vzťahov.....	20
6.3. Mapa využitia územia	21
6.4. Mapa ekologicko-funkčných priestorov	21
6.5. Mapa zón	21
6.6. Mapy navrhovaných opatrení starostlivosti na jednotlivých parcelách.....	22
6.7. Iná dokumentácia bližšie zobrazujúca stav a potrebné navrhované opatrenia	23
6.7.1 <i>Situačný náčrt</i>	23
6.7.2 <i>Fotodokumentácia</i>	24
6.7.3 <i>Tabuľka s charakteristikami chránených a ohrozených druhov rastlín pre obe lokality SKUEV0289 Chmúra</i>	27
6.7.4 <i>Tabuľka s charakteristikami chránených a ohrozených druhov živočíchov pre obe lokality a ich okolie</i>	28

1. ZÁKLADNÉ ÚDAJE

1.1 Číslo podľa štátneho zoznamu, ak je pridelené

Pre chránené územie je pridelené v štátnom zozname evidenčné číslo 1107.

1.2. Príslušnosť k európskej sústave chránených území a územiám medzinárodného významu

Chránený areál Chmúra je časťou územia európskeho významu SKUEV0289 Chmúra (kód druhu chránenej nehnuteľnosti 110), ktoré je uvedené vo výnose Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 3/2004-5.1 zo 14. júla 2004, ktorým sa vydáva národný zoznam území európskeho významu (ďalej len „výnos MŽP SR č. 3/2004-5.1“).

1.3. Kategória a názov územia

Chránený areál (CHA) Chmúra

1.4. Platný právny predpis o vyhlásení chráneného územia alebo medzinárodný doklad o zaradení lokality do sústavy území medzinárodného významu

Územie bolo vyhlásené všeobecne záväznou vyhláškou Krajského úradu životného prostredia v Žiline č. 4/2001 z 12. 9. 2001, s účinnosťou od 1. 12. 2001, uverejnenou vo Vestníku Ministerstva životného prostredia v roku 2001, ktorou sa ustanovil 4. stupeň ochrany. (pre časť územia európskeho významu – tzv. dolná lúka).

Výnosom MŽP SR č. 3/2004 5.1 bolo územie zaradené do zoznamu území európskeho významu, ktorý v území ustanovuje 4. stupeň ochrany. Spolu s územím CHA Chmúra na dolnej lúke, bolo do územia európskeho významu SKUEV0289 Chmúra zahrnuté aj ďalšie územie, tzv. horná lúka.

Druhá časť územia – horná lúka zatiaľ nie je vyhlásená ako osobitné chránené územie. Výhľadovo bude spracovaný projekt ochrany na doplnenie územia európskeho významu o lokalitu horná lúka. Program starostlivosti sa preto v súčasnosti vypracováva iba pre už vyhlásené chránené územie.

1.5. Celková výmera chráneného územia a jeho ochranného pásma

Celková výmera územia je 0,464 ha. Ochranné pásmo sa osobitne nevymedzuje.

1.6. Súčasný stav predmetu ochrany

1.6.1. Prírodné pomery

Z hľadiska geomorfologického začlenenia územie zasahuje do oblasti Stredné Beskydy, orografického celku Kysucká vrchovina, oddielu Vojenné. Celé územie európskeho významu tvoria dve čiastkové lokality v severozápadnej časti obce Nová Bystrica – Vychylovke povýše osady Chmúrovia v areáli Múzea Kysuckej dediny.

Geologické podložie je budované Magurským flyšom, s ílovcovo-pieskovcovým súvrstvom bystrickej jednotky. Územie budujú bystrické vrstvy s prevahou vápnitých ílovcov, pieskovcov s kalcitom, glaukonitom a arkózovými pieskovecami. V nadloží sa nachádzajú hlinité a kamenito-hlinité svahoviny. Striedaním priepustných a nepriepustných hornín sa vytvárajú podmáčané lokality, v podmienkach minerálne bohatšieho podložia a pramenísk sú podmienky pre vznik slatín s vyšším obsahom báz.

Podľa Atlasu SSR (1980) územie patrí do klimatickej oblasti chladnej, s priemernými teplotami vzduchu v júli pod 16°C, okrsku mierne chladného, s priemernou teplotou v júli 12

– 16 °C. Vegetačné obdobie s priemernou dennou teplotou 5°C a viac trvá cca 160 - 180 dní, bezmrazové obdobie 80 – 120 dní. Priemerný ročný úhrn zrážok je 1000 – 1200 mm za rok, (v chladnom polroku 500 – 600 mm, v teplom polroku 600 – 700 mm). Z hľadiska klimatogeografických typov (Tarábek 1980) územie charakterizuje horská klíma chladná, s malou inverziou teplôt, vlhká až veľmi vlhká, s priemernou teplotou v januári -5 až -6,5°C, v júli 13,5 až 16°C, s ročným úhrnom zrážok 800 – 1100 mm.

Územie patrí do povodia rieky Kysuce a jej prítoku Bystrice v hornej časti s pravostranným prítokom potoka Vychylovka. Dôležitá je poloha územia v blízkosti pramennej oblasti hlavnej európskej rozvodnice. Pre zabezpečenie priaznivého stavu biotopov lokalít je dôležité, aby nebol narušovaný ich hydrologický režim.

Pôdy oblasti (Šály, Šurina 2002) sa zaraďujú medzi kambizeme kyslé, do pôdnej jednotky K8 kambizeme podzolové, sprievodné podzoly kambizemné a rankre zo zvetralín kyslých hornín. Podmienky pre vznik výrazných slatín v oblasti lokálne podmieňujú bázické prameniská. Podľa textúry prevažujú pôdy hlinité, stredne kamenité. Z hľadiska bonitného zaradenia ide prevažne o pôdy s nízkou produkčnou schopnosťou alebo nepoľnohospodárske pôdy.

Minerálne bohatšie flyšové podložie v oblasti spolu so silnými bázickými prameniskami vytvárajú podmienky pre výskyt biotopu Slatiny s vyšším obsahom báz (Ra6). Z nelesných biotopov európskeho významu sú tu ešte zastúpené biotopy vlhkomilných vysokobylinných lemových spoločenstiev Lk5 Vysokobylinné spoločenstvá na vlhkých lúkach, s prevládajúcim zastúpením túžobníka brestolistého (*Filipendula ulmaria*) v okrajových častiach dolnej lúky a v zadnej časti lokality horná lúka. Z národne významných biotopov sa tu vyskytujú najmä Podmáčané lúky horských a podhorských oblastí (Lk6) na okrajoch slatín.

Tabuľka 1: prehľad biotopov

Kód biotopu/ kód Natura 2000	Názov biotopu	Významnosť biotopu	Výmera v CHÚ v ha	% z celkovej výmery CHÚ
Ra6 / 7230	Slatiny s vysokým obsahom báz	EV	0,65	70
Lk5 / 6430	Vlhkomilné vysokobylinné lemové spoločenstvá na poriečnych nivách od podhorského do alpskeho stupňa	EV	0,10	10
Lk6	Podmáčané lúky horských a podhorských oblastí	NV	0,20	20

Vysvetlivky:

EV – druh európskeho významu

NV – druh národného významu

Charakteristika biotopov:

7230 Slatiny s vyšším obsahom báz (Ra6)

Dominantné biotopy v menšom území, reprezentatívne pre severovýchodnú oblasť Kysuckej vrchoviny, s výskytom stredne bázických až bázických typov, signalizujú minerálne bohatšie polohy flyšového orografického celku. Prevláda **spoločenstvo valeriány celistvolistej** (*Valeriana simplicifolia*) a **ostrice žltej** (*Carex flava*), celkový vzhľad porastov dotvárajú páperníky, najmä páperník širokolistý (*Eriophorum latifolium*), menej páperník úzkolistý (*Eriophorum angustifolium*), a nižšie ostrice, najmä ostrica prosová (*Carex panicea*), ostrica čierna (*Carex nigra*), sitina článkovaná (*Juncus articulatus*), sitina sivá (*Juncus inflexus*), sitina kĺbkatá (*Juncus conglomeratus*), praslička močiarna (*Equisetum palustre*),

vzácná prasličkovka pestrá (*Hippochaeta variegata*) na dolnej Chmúre, v tejto časti aj tučnica obyčajná (*Pinguicula vulgaris*), škripinka stlačená (*Blasmus compressus*), bielokvet močiarny (*Parnassia palustris*), barička močiarna (*Triglochin palustre*). Okolie pramenných zdrojní charakterizujú výrazné porasty prasličiek - praslička obrovská (*Equisetum telmateia*) v hornej časti lokality. Druhovú bohatosť lokalít dokumentujú aj početné populácie chránených druhov z čeľade vstavačovitých, najmä kruštík močiarny (*Epipactis palustris*), päťprstnica obyčajná (*Gymnadenia conopsea*), päťprstnica hustokvetá (*Gymnadenia densiflora*), vstavačovec majový (*Dactylorhiza majalis*), vstavačovec laponský (*Dactylorhiza lapponica*), vstavačovec strmolitý (*Dactylorhiza incarnata*), v čase kvitnutia vytvárajú tieto druhy výrazný aspekt.

6430 Vlhkomilné vysokobylinné lemové spoločenstvá na poriečnych nivách od podhorského do alpského stupňa (Lk5)

V území sa vyskytuje čiastkový biotop Lk5 Vysokobylinné spoločenstvá na vlhkých lúkach ako sukcesné štádium väčších plôch prameniskových podmäčianých lúk (biotop Lk6), s ktorými tvorí prelínajúci sa komplex. V biotope Lk5 prevláda aspekt s dominantným zastúpením túžobníka brestolistého (*Filipendula ulmaria*), na dolnej lúke sa vyskytuje v komplexe s podmäčianými lúkami. Z ďalších charakteristických vyšších širokolistých bylín sa vyskytujú: krkoška chlpatá (*Chaerophyllum hirsutum*), čerkáč obyčajný (*Lysimachia vulgaris*), angelika lesná (*Angelica sylvestris*), mäta dlholistá (*Mentha longifolia*), pakost močiarny (*Geranium palustre*), vrbovka chlpatá (*Epilobium hirsutum*), škarda močiarna (*Crepis paludosa*), vrbica vrboľistá (*Lythrum salicaria*), deväťsil biely (*Petasites albus*) a i. Zastúpenie biotopu podporuje aj nepravidelný manažment lokality.

Podmäčiané lúky horských a podhorských oblastí (Lk6)

Biotop národného významu. Vyskytuje sa najmä na okrajoch slatinných lúk. Charakteristický aspekt vytvárajú vyššie byliny so zastúpením druhov pichliač potočný (*Cirsium rivulare*), krkoška chlpatá (*Chaerophyllum hirsutum*), sitina rozložitá (*Juncus effusus*), čerkáč obyčajný (*Lysimachia vulgaris*), čerkáč hájny (*L. nemorum*), škarda močiarna (*Crepis paludosa*), mäta dlholistá (*Mentha longifolia*), záružlie močiarné (*Caltha palustris*), žerušnica lúčna (*Cardamine pratensis*), škripina lesná (*Scirpus sylvaticus*), angelika lesná (*Angelica sylvestris*), vstavačovec májový (*Dactylorhiza majalis*), nezábudka močiarna (*Myosotis scorpioides*), ostrica srstnatá (*Carex hirta*), kuklík potočný (*Geum rivale*), deväťsil biely (*Petasites albus*), túžobník brestolistý (*Filipendula ulmaria*) a ďalšie. Na menej podmäčianých okrajoch vytvára populácie chránený mečík škridlicovitý (*Gladiolus imbricatus*), ďalej sa vyskytujú hrachor lúčny (*Lathyrus pratensis*), kukučka lúčna (*Lychnis flos-cuculi*) lipnica lúčna (*Poa pratensis*), kostrava červená (*Festuca rubra*), nátržník vzpriamený (*Potentilla erecta*). Samostatné plochy mezofilných pasienkov alebo kosných lúk ale vyvinuté nie sú. Väčšie prestávky v obhospodarovaní (kosení územia) podporujú rozširovanie vysokobylinných spoločenstiev na vlhkých lúkach (Lk5), tiež prenikanie vyšších bylín z podmäčianých do slatinných lúk.

FLÓRA (Rastlinstvo)

Z hľadiska fyto geografického začlenenia (Futák 1980) územie patrí do oblasti západokarpatskej flóry (*Carpaticum occidentale*), do obvodu západobeskydskej flóry (*Beskidicum occidentale*), do okresu Západné Beskydy.

1/ Chránené, ohrozené, regionálne vzácne a charakteristické druhy:

Z chránených a ohrozených druhov rastlín sa v území vyskytujú: *Carex flava* agg., *Dactylorhiza lapponica*, *Dactylorhiza majalis*, *Dactylorhiza incarnata*, *Epipactis palustris*, *Eleocharis quinqueflora*, *Gladiolus imbricatus*, *Hippochaete variegata*, *Parnassia palustris*, *Pedicularis palustris*, *Pinguicula vulgaris*, *Valeriana simplicifolia*, *Triglochin palustre*.

Aspekt slatín vytvárajú porasty nižších ostríc (rod *Carex*), páperníka širokolistého (*Eriophorum latifolium*) a valeriány celistvolistej (*Valeriana simplicifolia*). V podmáčaných a mokradných lúkach sú v regióne typické vyššie byliny ako pichliač potočný (*Cirsium rivulare*), túžobník brestolistý (*Filipendula ulmaria*).

Ďalšie charakteristické druhy rastlín sú uvedené pri popise biotopov.

2/ Nepôvodné (introdukované, zavlečené) a invázne druhy z prílohy č. 2 vyhlášky č. 24/2003 Z. z.,

Výskyt nepôvodných a invázne sa správajúcich druhov – v oblasti dolnej lúky neboli zistené.

FAUNA (Živočíšstvo)

Údaje sú uvedené v prílohe 6.7.3 v tabuľke s charakteristikami chránených a ohrozených druhov živočíchov z lokality a jej okolia.

1.6.2. Stručný opis predmetu ochrany

Predmetom ochrany sú biotopy:

Biotopy európskeho významu		
Kód biotopu	Kód NATURA	Názov biotopu
Ra6	7230	Slatiny s vysokým obsahom báz
Lk5	6430	Vysokobylinné spoločenstvá na vlhkých lúkach

Biotopy národného významu	
Kód biotopu	Názov biotopu
Lk6	Podmáčané lúky podhorských a horských oblastí

Biotopy boli v území identifikované terénnym mapovaním v zmysle platnej metodiky na mapovanie nelesných biotopov. Úprava zastúpenia biotopov ako predmetov ochrany je zdôvodnená v kapitole 1.6.4. Podrobnejšia charakteristika biotopov je v popise prírodných pomerov územia.

Predmetom ochrany sú biotopy druhov rastlín národného významu: vstavačovec strmolitý (*Dactylorhiza incarnata*) a biotopy druhov živočíchov národného významu: salamandra škvrnitá (*Salamandra salamandra*), jašterica živorodá (*Lacerta vivipara*), užovka obojková (*Natrix natrix*), vretenica obyčajná (*Vipera berus*).

1.6.3. Hodnotenie stavu predmetu ochrany, stanovenie priorít ochrany

Tabuľka 2 Stav predmetov ochrany - biotopov

Kód biotopu	Reprezentatívnosť biotopu v území	Relatívna rozloha biotopu v území	Zachovalosť biotopu v území	Stav biotopu	Výmera v rámci bioregiónu (km ²)	Stav biotopu v rámci bioregiónu	bioregión	Cieľ ochrany v rámci územia	Priorita
7230 (Ra6)	A	A	B	B	9,9	U1	alp	Zlepšenie stavu v území	vysoká
6430 (Lk5)	B	C	B	B	19,87	FV	alp	Zachovanie stavu v území	stredná

A – priaznivý – výborný, B – priaznivý – dobrý, C – nepriaznivý – narušený, D – nepriaznivý – nevyhovujúci
FV – priaznivý, U1 – nepriaznivý – nevyhovujúci, U2 – nepriaznivý – zlý (Polák, Saxa 2005)

Grafické znázornenie v tabuľke je vo forme „semaforových farieb“ – zelená znamená, že situácia je v poriadku, oranžová znamená stav pohotovosti, červená – pozor, situáciu je potrebné riešiť.

Ťažiskový biotop Ra6 Slatiny s vysokým obsahom báz je reprezentatívnou ukážkou typu biotopu ako pre región charakteristického spoločenstva valeriány celistvolistej (*Valeriana simplicifolia*) a ostrice žltej (*Carex flava*) vo flyšovom pásme, najmä vplyvom minerálne bohatšieho podložia Kysuckej vrchoviny, s výskytom bázických pramenísk (stav A z hľadiska reprezentativity). V prostredí Múzea Kysuckej dediny má veľmi dobrý potenciál v zmysle informovania verejnosti o jedinečných hodnotách lokalít.

Aktuálna hodnota zachovalosti biotopov (v porovnaní s obdobím návrhu na zaradenie a schválenie do siete území európskeho významu Natura 2000 v SDF formulári) je menej priaznivá (v súčasnosti stav B z hľadiska zachovalosti). Po období zabezpečenia pravidelného kosenia najmä dolnej lúky s odstraňovaním náletových drevín v rokoch 2000 – 2006 z prostriedkov štátnej ochrany prírody lokalita nebola niekoľko rokov kosená, čo sa prejavuje zmladzovaním náletových drevín, zatiaľ v okrajových častiach a prenikaním vyšších bylín z podmáčaných lúk a vysokobylinných mokradí do konkurenčne zraniteľných slatinných biotopov. Nepriaznivo sa prejavili aj vplyvy približovania dreva v blízkosti lokality. Spolu s vyššími stavmi vody pri topení snehu a prívalovými dažďami v lete dochádzalo k prehĺbeniu okrajového jarku, s predpokladaným vplyvom na zhoršenie hydrologického režimu slatiny.

Biotopy podmáčaných lúk (Lk6) a vysokobylinných mokradí (biotop Lk5) tvoria vnútorné ochranné pásmo slatinnej lokality, bez potreby osobitného režimu obhospodarovania, odlišného od kosenia slatín. Tieto biotopy majú zhoršený stav najmä v okrajových častiach územia (sukcesia náletových drevín, ruderalizácia pri občasnom skladovaní dreva na okraji lokality pri potoku). Pri potlačení negatívnych vplyvov z okolia a pravidelnom kosení predpokladáme aj ústup ruderalizácie okraja územia a biotopov v tomto priestore.

Bázické slatiny (Ra6) sú zároveň biotopom druhu národného významu vstavačovec strmolistý (*Dactylorhiza incarnata*), ktorý v regióne vytvára málopočetné populácie, stav týchto populácií a výskyt druhu je priamo úmerný stavu charakteristického druhu.

Slatiny a podmáčané lúky poskytujú dobré podmienky pre pobyt živočíchov národného významu, ktoré sú predmetom ochrany, pre obojživelníky najmä v terestrickej fáze, užovky počas roka aj v okolí potoka. Pravidelné kosenie pobytové podmienky živočíchov stabilizuje, opatrenia na ochranu potoka zlepšujú. Celkovo sa zlepšenie podmienok výskytu biotopov a stanovišť výskytu živočíchov NV môže riešiť v okrajových častiach lokalít, bez potreby riešenia stretu záujmov s ochranou slatín.

Prioritou ochrany v území je zlepšenie stavu najhodnotnejšieho biotopu Ra6 Slatiny s vysokým obsahom báz. Kvalitu biotopu dokumentuje druhová pestrosť s výskytom druhu národného významu vstavačovec strmolistý (*Dactylorhiza incarnata*). Zlepšenie stavu dominantného biotopu priaznivo ovplyvňuje aj stav druhov, ktoré sú predmetom ochrany a ďalšie záujmy ochrany prírody.

Poznámka: Biotopy slatín, vysokobylinných mokradí a podmáčaných lúk (Ra6, Lk5, Lk6) tvoria prelínajúci sa komplex, pri pravidelnom kosení sú dominantné slatiny. Vysokobylinné spoločenstvá a podmáčané lúky sa vyskytujú najmä v okrajových menej podmáčaných častiach, na úkor slatín sa rozširujú pri absencii kosenia preto sa biotopy uvádzajú ako komplex a osobitne sa v priestore nevymedzujú.

1.6.4. Hodnotenie ďalších osobitných záujmov ochrany prírody a krajiny v území

Ako hlavný predmet ochrany nie sú určené biotopy chránených a ohrozených druhov rastlín národného významu: päťprstnica hustokvetá (*Gymnadenia densiflora*), vstavačovec májový (*Dactylorhiza majalis*), vstavačovec laponský (*Dactylorhiza lapponica*), kruštík močiarny (*Epipactis palustris*), tučnica obyčajná (*Pinguicula vulgaris*), prasličkovka pestrá (*Hippochaete variegata*), bahnička málokvetá (*Eleocharis quinqueflora*), všivec močiarny (*Pedicularis palustris*), mečík škridlicovitý (*Gladiolus imbricatus*), z ohrozených druhov valeriana celistvolistá (*Valeriana simplicifolia*).

Populácie druhov rastlín národného významu, ktoré nie sú hlavným predmetom ochrany, ale sú významné pre biodiverzitu a kvalitu biotopu slatín, sú zatiaľ v pomerne dobrom stave, viaceré z nich majú v regióne ojedinelý alebo zriedkavý výskyt (prasličkovka pestrá, tučnica obyčajná). Na lokalite dolná lúka boli pozorované zmeny v rozšírení machorastov – vyššie zastúpenie v niektorých miestach má druh *Climacium dendroides*, charakteristický skôr pre prechodné spoločenstvá medzi slatinami a podmáčanými lúkami, čo môže byť spôsobené občasnými zásahmi do okrajového potoka pri približovaní drevnej hmoty a zvýšenými prietokmi vody v jarnom a letnom období.

Ako hlavný predmet ochrany nie sú určené ani biotopy druhov živočíchov európskeho významu: kunka žltobruchá (*Bombina variegata*), mlok karpatský (*Triturus montandoni*), pre ktoré sa predpokladá v území iba občasny výskyt v terestrickej fáze.

Ako predmet ochrany nie je určený ani biotop európskeho významu Lk1 Nížinné a podhorské kosné lúky. Pri podrobnejšom mapovaní sa na okrajových menej podmáčaných stanovištiach zistil biotop Lk5 Vysokobylinné spoločenstvá na vlhkých lúkach, v komplexe s biotopom národného významu Lk6 Podmáčané lúky horských a podhorských oblastí. Preto ako predmet ochrany sú zaradené biotopy Lk5 a Lk6. Zaradenie biotopu Lk1 Nížinné a podhorské kosné lúky medzi predmety ochrany územia európskeho významu preto hodnotíme ako vedecký omyl.

1.7. Výsledky komplexného zisťovania stavu lesa

Územie sa nenachádza na lesných pozemkoch, preto sa kapitola nespracováva. V programe starostlivosti budú riešené iba vplyvy ťažby, najmä približovania dreva a vytvárania prechodných skládok v blízkom okolí a v okrajových častiach lokality.

2. SOCIOEKONOMICKÉ POMERY (využívanie územia a jeho okolia, pozitívne a negatívne faktory)

2.1. Historický kontext

Prvý návrh na ochranu slatinných lúčok z obdobia výskumných prác z roku 1977 na XIII. tábore ochrancov prírody v Novej Bystrici – Vychylovke podal účastník Josef Šachl z Poděbrad, člen Československej botanickej spoločnosti. Uvádza pritom výskyt charakteristického druhu tohto typu slatín kruštíka močiarného (*Epipactis palustris*) z oboch lúčok v počte cca 2000 jedincov. Návrh na ochranu dolnej lúky sa dostal do Aktualizácie preventívnych opatrení ochrany prírody 1986. Po vyhlásení CHKO Kysuce v roku 1984 Správa CHKO Kysuce (Ing. Matejová) spracovala v roku 2001 projekt ochrany pre dolnú lúku, vyhlásená bola všeobecne záväznou vyhláškou Krajského úradu životného prostredia v Žiline č. 4/2001 z 12. 9. 2001, s účinnosťou od 1. 12. 2001, uverejnené vo Vestníku Ministerstva životného prostredia v roku 2001.

Po schválení národného zoznamu navrhovaných území európskeho významu vládou SR 17. 3. 2004 bol chránený areál Chmúra (dolná lúka) spolu s ďalšou lokalitou s podobnými hodnotami (horná lúka) v areáli Múzea Kysuckej dediny navrhnutý na zaradenie do siete území európskeho významu SKÚEV0289 Chmúra. Dňa 19. marca 2008 bolo zverejnené rozhodnutie Komisie 2008/218/ES z 25. januára 2008, ktorým sa podľa smernice Rady 92/43/EHS prijíma prvý aktualizovaný zoznam lokalít európskeho významu v alpskom biogeografickom regióne.

Z hľadiska dlhodobého zachovania slatín malo v minulosti kľúčový význam extenzívne hospodárske využitie – ručné kosenie slatín na stelivo pre dobytok, spravidla v neskoršom vegetačnom období (druhá polovica leta, po zabezpečení sena na kŕmenie), vyhovujúce pre neskoršie kvitnúce chránené druhy ako kruštík močiarny, päťprstnice, niektoré vstavačovce, mečík škridlicovitý). Zachovala sa tým druhová pestrosť slatín a podmäčianých lúk. Po socializácii poľnohospodárstva a postupnom obmedzení chovu dobytka sa podmäčiané lokality prestali kosiť, čo sa prejavilo v neskoršom období zarastaním okrajov slatín vyššími bylinami a náletovými drevinami. Po zriadení Múzea Kysuckej dediny (súčasť Kysuckého múzea v Čadci) v sedemdesiatych rokoch minulého storočia boli obe lokality prirodzene včlenené do jeho areálu. Vzhľadom na veľké množstvo iných úloh a problémov múzea v období budovania areálu historickej expozície sa náročné udržiavanie – kosenie slatín užívateľom pozemkov neriešilo, správca areálu MKD nepotreboval biomasu kosených lúk. V období aktivizácie Štátnej ochrany prírody SR pri mapovaní a budovaní siete území európskeho významu Natura A 2000 - Správa CHKO Kysuce organizovala kosenie a odstraňovanie náletových drevín, z prostriedkov Enviroföndu a prostriedkov vyčlenených MŽP SR pre Štátnu ochranu prírody SR, prostredníctvom zmlúv a dohôd, vrátane zapojenia užívateľa pozemkov – Kysuckého múzea v Čadci.

2.2. Stručný opis aktuálneho stavu

Ako vyplýva z hodnotenia stavu predmetu ochrany, reprezentatívnosť a biodiverzita hlavného predmetu ochrany – biotopu bázických slatín ostáva zachovaná. Menej priaznivá je zachovalosť územia v súvislosti s nekosením lokalít po roku 2006 v dôsledku obmedzenia rozpočtu ŠOP SR – Správy CHKO Kysuce, tiež obmedzenia finančných prostriedkov z Enviroföndu. Z týchto prostriedkov v rokoch 2000 – 2006 bolo zabezpečované potrebné pravidelné kosenie najmä dolnej lúky (ručne a krovínorezom), s odstraňovaním biomasy a náletových drevín pracovníkmi Správy CHKO Kysuce a externými zhotoviteľmi (zmluvy,

dohody, zdroj financovania: Envirofond a rozpočet ŠOP SR – Správy CHKO Kysuce).

V súčasnosti dochádza opäť k zmladzovaniu náletových drevín, zatiaľ na okrajoch lokalít. Na lokalitách nie sú vyčlenené pôdne diely LPIS, preto v súčasnosti nie je možné počítať so zapojením vlastníkov – užívateľov pozemkov do ich obhospodarovania s využitím podpôr z Programu rozvoja vidieka (PRV, schémy Agroenvironment, Natura 2000) - priamo ani dohodou o obhospodarovaní poľnohospodárskym podnikom, ktorý má v PRV pozemky v širšej oblasti Múzea kysuckej dediny a doliny Chmúra.

Ďalším nepriaznivým vplyvom na dolnej lúke bola manipulácia s drevom, vytáženým z lesných porastov nad lokalitou (kalamitná ťažba). Pri dočasnom umiestnení dreva pri hornom a dolnom okraji lokality v zúženom priestore spolu s vplyvmi jarného topenia snehu a privalovými dažďami v letnom období došlo k prehĺbeniu okrajového potoka, čo by mohlo mať nepriaznivý vplyv na hydrologický režim slatín. V súvislosti so skladovaním a skotúľaním dreva do potoka Správa CHKO Kysuce v rokoch 2013 a 2016 riešila podnety - upozornenie (pre Lesy SR, š.p.) na odstránenie takýchto skládok. V roku 2015 bolo zistené približovanie dreva miestnym urbárskym spoločenstvom, tiež so zložením časti kmeňoviny v hornej časti potoka. V rámci programu starostlivosti je potrebné sledovať a v prípade potreby doriešiť stabilizáciu okrajového jarku tak, aby sa eliminovalo jeho prehĺbovanie. Zároveň podľa dohody so správcom širšieho areálu Múzea kysuckej dediny zabezpečiť jednoduché žrdové oplôtky, alebo alternatívne riešenie hrubými drevenými kolmi (požiadavka Lesov SR, š.p.), podľa predbežnej dohody z vonkajšej strany lokality (pred potokom). Pri hornej lúke (druhej lokalite SKUEV Chmúra) bolo pred cca 3 rokmi zriadené podobné odčleňujúce žrdové oplotenie medzi jej západným okrajom a lesnou cestou (na základe požiadavky Správy CHKO Kysuce v súvislosti so zriadením lesníckeho náučného chodníka). Oplôtok alebo koly alebo kombinácia týchto prvkov by tvorili ochrannú bariéru z hľadiska možných nepriaznivých vplyvov z okolia, najmä v súvislosti s manipuláciou dreva v okolí. Spresnenie opatrení na ochranu a stabilizáciu jarku navrhujeme riešiť v rámci opatrenia 1.4.1 (Jednanie k zamedzeniu opakovaného poškodzovania potoka a okrajových podmáčaných lúk)

Územný plán obce Nová Bystrica bol schválený Uznesením Obecného zastupiteľstva v Novej Bystrici číslo 5/2007 zo dňa 19. apríla 2007, s účinnosťou od 7. mája 2007. V rámci uznesenia bola záväzná časť územného plánu obce Nová Bystrica. Priestorové vzťahy v území sú riešené v grafickej časti: „Komplexný výkres priestorového usporiadania a funkčného využívania územia, ochrany prírody, záväzných častí a verejnoprospešných stavieb“. V tomto výkrese sú vyznačené aj územia európskeho významu - v legende ako hranice NATURA 2000 - pre územia z etapy A (Kysucké Beskydy, Chmúra), vyznačené ako existujúci stav, s rozlíšením aktuálnych stupňov ochrany (pre lokality SKUEV0289 Chmúra: 4. a 2. stupeň). V kolízii so záujmami ochrany prírody je vo výkrese, riešiacom dopravu a inžinierske siete, trasa VN 22 kV vedenia horným okrajom lokality dolná lúka (CHA Chmúra), v súčasnosti v 4. stupni ochrany. Túto kolíziu predpokladáme riešiť spoluprácou s užívateľmi trasy a regulatívami v Zmenách a doplnkoch UPD obce Nová Bystrica.

Chránený areál Chmúra má veľmi dobrý potenciál na náučné vyžívanie, a to nielen ako územie európskeho významu s hodnotnými biotopmi a druhmi na jednej strane, ale aj v rámci historickej expozície ľudovej architektúry v prírode – ako charakteristický jav hospodárenia v krajine. Seno z lúk tohto typu s ostricami a prasličkami sa využívalo najmä na stelivo. Kosili sa neskôr (po zabezpečení sena z krmovinársky bohatších lúk), čo prispelo k zachovaniu ich druhovej pestrosti – vysemenili sa aj neskoršie kvitnúce druhy ako krušík močiarny a päťprstnica hustokvetá. Tento náučný potenciál môže prispieť k občasnému zamestnaniu špecializovaných sprievodcov napr. pre školské alebo táborové exkurzia v období kvitnutia atraktívnych druhov.

Na zvýšenie informovanosti verejnosti bolo zabezpečené označenie lokality dolnej lúky a vydanie informačnej brožúrky Chmúra, NATURA 2000, v roku 2007.

2.3. Návrh zásad a opatrení využívania územia a jeho okolia z hľadiska cieľov ochrany

Pri stanovení zásad ako východiska pre návrh opatrení na splnenie cieľov ochrany pre územie CHA Chmúra má osobitný význam začlenenie slatinnej lúky do areálu Múzea Kysuckej dediny. V tomto prostredí môžu byť prirodzenou ukážkou krajínostvorby, ako dôsledku potrieb využívania prírodných zdrojov z obdobia, dokumentovaného muzeálnou expozíciou. Kľúčový význam má preto **spolupráca s užívateľom pozemkov** Kysuckým múzeom v Čadci, Správou Múzea Kysuckej dediny v Novej Bystrici - Vychylovke, ako strategickým partnerom pri organizovaní starostlivosti o chránený areál a využívanie územia slatín.

Na základe vyhodnotenia historického stavu a aktuálneho stavu využívania lokality je možné identifikovať niekoľko oblastí, ktoré majú vplyv na predmety ochrany a využívanie územia:

Poľnohospodárska činnosť:

- pravidelné ručné kosenie s odstránením biomasy, optimálne so sušením a odvezením sena z lokality
- predchádzať by mu malo jednorazové odstránenie náletových drevín, zasahujúcich do plochy lokality (smrek, krovité vŕby)
- výhľadovo jednať s poľnohospodárskym družstvom, kosiť okolité pôdne diely LPIS ohľadom zaradenia lokality do Programu rozvoja vidieka (Agroenvironment, NATURA v 4. stupni ochrany), s využitím nárokovateľných zdrojov z Európskej únie.

Negatívne vplyvy z okolia, predovšetkým hospodárenia na lesných pozemkoch:

- prejednanie problému so spádovo príslušnými obhospodarovateľmi lesa (štátne lesy, urbáre), so zainteresovaním na ochrane, prípadne údržbe ochranných kolov alebo oplôtku.
- stabilizovať potok priebežnými opatreniami v jarnom období a po privalových dažďoch, v prípade potreby jednoduchými jednoduchými priečnymi prahmi z prírodných materiálov (drevo, kameň)
- odčlenenie lokality z vonkajšej strany (pred potokom) jednoduchým žrdovým oplôtom, alebo drevenými kolmi hrúbky cca 30 cm, výšky do 1,5m, s rozstupom cca 3,5m na ochranu potoka a slatín pred poškodzovaním v súvislosti s približovaním drevnej hmoty,
- zabezpečovať obnovu a údržbu oficiálneho značenia územia ako dôležitý predpoklad predchádzania poškodzovania vplyvmi z okolia.

Monitoring na sledovanie vplyvu realizovaných opatrení na biotop slatín

- využitie existujúceho monitoringu bázekej slatiny na založenej TML,
- založenie menšej monitorovacej plochy (TMP) na sledovanie kvantitatívnych zmien v zastúpení vybraných druhov vyšších rastlín a machorastov
-

Doriešenie vplyvov starších inžinierskych sietí a spresnenie katastrálnych údajov.

- jednanie s vlastníkom koncového káblového úseku 22 kV el. vedenia a SSE-Distribúcia a. s. Žilina (Ing. Skrisová) k stanoveniu zásad a postupov pri údržbe, riešení možných porúch, prípadne rekonštrukcii káblového úseku v areáli MKD v podmáčanom teréne
- požiadavka o spoluprácu a prednostné riešenie vysporiadania pozemkov v lokalite dolná

lúka - výhľadovo odkúpenie v súčasnosti nevyužívaných pozemkov pre štátnu ochranu prírody, alebo inú štátnu organizáciu (napr. Žilinský samosprávny kraj, ktorý je vlastníkom druhej lokality územia európskeho významu Chmúra – Hornej lúky a niektorých ďalších pozemkov v areáli MKD).

Využívanie územia na informačno-vzdelávacie ciele

- zabezpečiť podrobnejšie informácie o hodnotách slatín a historickom kontexte ich využívania, ktorý umožnil zachovanie ich druhovej pestrosti (informačný panel v areáli MKD, lektorská činnosť)

3. CIELE STAROSTLIVOSTI A OPATRENIA NA ICH DOSIAHNUTIE

3.1. Stanovenie dlhodobých cieľov starostlivosti v nadväznosti na ekologicko-funkčné priestory a zóny

Vzhľadom k charakteru územia, ktoré je malé a s homogénnymi nárokmi na obhospodarovanie, neboli vyčlenené viaceré ekologicko-funkčné priestory. Pre celé územie bol definovaný rovnaký **hlavný (strategický) cieľ ochrany: Dosiahnuť do roku 2027 zlepšenie alebo zachovanie stavu biotopov a biotopov druhov, ktoré sú predmetom ochrany.**

3.2. Stanovenie operatívnych cieľov v nadväznosti na ekologicko-funkčné priestory a zóny

Pre celé územie boli definované nasledovné operatívne ciele:

Vedľajší (operatívny) cieľ 1:

Zlepšiť do roku 2027 stav biotopu európskeho významu Ra6 Slatiny s vysokým obsahom báz (7230) z kategórie B do kategórie A, zachovať súčasný stav kategórie B biotopu európskeho významu Lk5 Vysokobylinné spoločenstvá na vlhkých lúkach (6430) a zabezpečiť zachovanie stavu biotopu národného významu Lk6 Podmáčané lúky horských a podhorských oblastí, čím sa zabezpečí aj zachovanie stavu druhov viazaných na uvedené biotopy.

Vedľajší (operatívny) cieľ 2:

Zabezpečenie pravidelného sledovania stavu predmetov ochrany územia.

Vedľajší (operatívny) cieľ 3:

Zvýšiť komunikáciu a spoluprácu s užívateľmi pozemkov a zvýšenie povedomia verejnosti o hodnotách územia.

3.3 Rámcové plánovanie a modely hospodárenia pre lesné biotopy

Územie sa nenachádza na lesných pozemkoch, preto sa kapitola nespracováva.

3.4. Navrhované opatrenia, stanovenie harmonogramu ich plnenia, určenie subjektu zodpovedného za ich plnenie, stanovenie merateľných indikátorov ich plnenia

Vedľajší (operatívny) cieľ 1: Zlepšiť do roku 2027 stav biotopu európskeho významu Ra6 Slatiny s vysokým obsahom báz (7230) z kategórie B do kategórie A, zachovať súčasný stav kategórie B biotopu európskeho významu Lk5 Vysokobylinné spoločenstvá na vlhkých lúkach (6430) a zabezpečiť zachovanie stavu biotopu národného významu Lk6 Podmáčané lúky horských a podhorských oblastí, čím sa zabezpečí aj zachovanie stavu druhov na ne viazaných.					
Merateľný ukazovateľ plnenia: v roku 2027 dosiahnutý stav kategórie A pri biotope Ra6, udržiavaný stav druhu <i>Dactylorhiza incarnata</i> , zachovaný stav B biotopu Lk5 a udržiavaný stav biotopu Lk6 a biotopov druhov živočíchov					
Oblasť činnosti: Poľnohospodárska činnosť – manažment územia					
Opatrenie 1.1.	Obnova kosenia a pravidelné kosenie slatín a podmáčaných lúk				
	Merateľný indikátor plnenia: pravidelné pokosenie lúky s odstránením biomasy, zlepšenie stavu biotopu Ra6 do stavu A a minimálne zachovanie stavu B biotopu Lk5				
číslo aktivity	opis aktivity	výstup – indikátor plnenia aktivity	termín	zodpovednosť	zdroje
1.1.1.	Obnova kosenia slatiny a podmáčaných lúk so starinami v termíne august – september na ploche cca 0,30 ha	vykosenie lokality mimo plochy náletových drevín s odstránením biomasy (fotodokumentácia pred a po zásahu), dosiahnutie stavu A biotopu Ra6, zachovanie stavu B biotopu Lk5	2018-2019	ŠOP SR – S-CHKO Kysuce	OPKŽP, rozpočet ŠOP SR, iné
1.1.2.	Opakované kosenie slatiny a podmáčaných lúk na celej ploche cca 0,35 ha v termíne august - september	kosenie celej lokality s odstránením biomasy (fotodokumentácia pred a po zásahu), dosiahnutie stavu A biotopu Ra6, zachovanie stavu B biotopu Lk5	2019-2047	ŠOP SR – S-CHKO Kysuce	OPKŽP, PRV
Opatrenie 1.2.	Odstránenie náletových drevín (smrek, krovité vrby) z plochy s ponechaním časti drevín na okraji, na stabilizáciu okrajového potoka				
	Merateľný indikátor plnenia: odstránené náletové dreviny s výnimkou okraja lokality, dosiahnutie stavu A biotopu Ra6, zachovanie stavu B biotopu Lk5				
číslo aktivity	opis aktivity	výstup – indikátor plnenia aktivity	termín	zodpovednosť	zdroje
1.2.1.	Odstránenie náletových drevín z plochy (smrek, krovité vrby) mimo vegetačnej sezóny, ponechanie časti drevín pri potoku na stabilizáciu svahu	odstránené dreviny z plochy, ponechaný pruh okolo potoka cca 10%, dosiahnutie stavu A biotopu Ra6, zachovanie stavu B biotopu Lk5	2018-2019	ŠOP SR – S-CHKO Kysuce	OPKŽP, rozpočet ŠOP SR

Opatrenie 1.3	Ku koncu terajšieho obdobia platnosti PRV prejednať v spolupráci so Správou MKD a spádovo príslušným poľnohospodárskym podnikom možnosť vyčlenenia pôdneho dielu LPIS s využitím podpôr PRV (schémy Agroenvironment, Natura 2000),				
	Merateľný indikátor plnenia: vyčlenenie pôdneho dielu LPIS, kosenie podľa schém Agroenvironment a NATURA				
číslo aktivity	opis aktivity	výstup – indikátor plnenia aktivity	termín	zodpovednosť	zdroje
1.3.1.	Jednanie o možnosti začlenenia lokality do PRV s PD Beskyd Orava, spol. s r. o. (terajší užívateľ LPIS v oblasti MKD) a Kysuckým múzeom	Správa z jednania, zriadenie pôd. dielu LPIS na lokalite	2020	ŠOP SR – S-CHKO Kysuce	rozpočet ŠOP SR
1.3.2	Identifikácia biotopov a ďalších podmienok (termín kosenia) na začlenenie lokality do schém Agroenvironment a NATURA 2000	Potvrdenie o výskyte biotopov a začlenení lokality do sústavy NATURA 2000	2021	ŠOP SR – S-CHKO Kysuce	rozpočet ŠOP SR
Oblasť činnosti: Eliminácia negatívnych vplyvov z okolia, najmä z hospodárenia v lesoch					
Opatrenie 1.4	Prejednanie šetrných spôsobov približovania vytťaženej drevnej hmoty v okolí chráneného areálu, riešenie nápravy lokálnych poškodení okrajového potoka				
	Merateľný indikátor plnenia: správa z jednania, realizácia lokálnych opatrení, zachovanie stavu B biotopu Lk5.				
číslo aktivity	opis aktivity	výstup – indikátor plnenia aktivity	termín	zodpovednosť	zdroje
1.4.1.	Jednanie k zamedzeniu opakovaného poškodzovania potoka a okrajových podmäčianých lúk	dohoda o sledovaní, potreby a realizácii nápravných opatreniach na ochranu potoka	2018-2019	ŠOP SR – S-CHKO Kysuce	rozpočet ŠOP SR
1.4.2	Riešenie stabilizácie zahĺbených úsekov potoka, zvýšené sledovanie, prípadne jednoduché drevené prehrádzky	realizácia prehrádzok, alebo iných stabilizačných opatrení na potoku.	2019-2022	Lesy SR, Urbár Nová Bystrica, ŠOP SR	Lesy SR, urbárske spoločenstvo, OPKŽP, rozpočet ŠOP SR
Poznámka: jednanie za účasti Kysuckého múzea - správcu areálu MKD					
Opatrenie 1.5	Zabezpečenie kombinácie jednoduchého žrdového oplôtka alebo drevených kolov v dĺžke cca 140 m po vonkajšej strane okrajového potôčika, ako preventívne opatrenie proti skotúľaniu kmeňov do potoka				
	Merateľný indikátor plnenia: umiestnený oplôtok a koly				
číslo aktivity	opis aktivity	výstup – indikátor plnenia aktivity	termín	zodpovednosť	zdroje
1.5.1	Umiestnenie žrdového oplôtka alebo kolov na parcele 111737/1 (po prejednaní s užívateľom pozemku v areáli MKD)	oplôtok a koly hrúbky 30 cm, umiestnené na vonkajšej (ľavej) strane potoka.	2018-2020	ŠOP SR – S-CHKO Kysuce	OPKŽP, rozpočet ŠOP SR
1.5.2	Obnova alebo oprava žrdového oplôtka a/alebo kolov	obnovený alebo opravený oplôtok a koly	2020-2047	ŠOP SR – S-CHKO Kysuce	rozpočet ŠOP SR, Lesy SR, urbárske spoločenstvo,
Opatrenie 1.6	Údržba a obnova predpísaného značenia chráneného areálu na dvoch miestach podľa mapky 6.6 ako preventívne opatrenie – informácia o lokalizácii chráneného územia				
	Merateľný indikátor plnenia: existencia funkčného udržiavaného značenia				

číslo aktivity	opis aktivity	výstup – indikátor plnenia aktivity	termín	zodpovednosť	zdroje
1.6.1.	Doplnenie a údržba oficiálneho značenia CHÚ s predpísanou symbolikou	značenie v dobrom stave	2018-2047	ŠOP SR – S-CHKO Kysuce	rozpočet ŠOP SR

Oblasť činnosti: Riešenie problémov starších inžinierskych sietí a problémov s nepresnými katastrálnymi údajmi.

Opatrenie 1.7 Spracovať súbor opatrení na zmiernenie vplyvov existujúceho koncového úseku trasy 22 kV elektrického vedenia cez podmáčanú slatinnú lúku CHA Chmúra..
Merateľný indikátor plnenia: písomná dohoda, zameranie trasy

číslo aktivity	opis aktivity	výstup – indikátor plnenia aktivity	termín	zodpovednosť	zdroje
1.7.1.	Jednanie so zástupcami kábelového úseku trasy 22 kV el. vedenia a SSE- Distribúcia a.s. Žilina o spôsoboch riešenia údržby a porúch vedenia v lokalite .	písomná dohoda s podrobnosťami k údržbe, riešení možných porúch a rekonštrukcii kábelového vedenia v CHA Chmúra	2018-2020	ŠOP SR – S-CHKO Kysuce	rozpočet ŠOP SR
1.7.2.	V nadväznosti na geometrické zameranie lokality (1.8.1) zamerať aj trasu 22 kV vedenia v CHA Chmúra	zameraná trasa kábelového úseku v CHA Chmúra	2018-2020	ŠOP SR – S-CHKO Kysuce	OPKŽP, rozpočet ŠOP SR

Opatrenie 1.8. Zabezpečiť geodetické zameranie lokality Chmúra ako podklad pre rýchlejšie doriešenie identifikácie vlastníckych vzťahov v rámci spracovávaného ROEP.
Merateľný indikátor plnenia: geodetické zameranie lokality

číslo aktivity	opis aktivity	výstup – indikátor plnenia aktivity	termín	zodpovednosť	zdroje
1.8.1	Geodetické zameranie lokality v záujme spresnenia polohy lokality ako predpokladu identifikácie vlast. vzťahov (cca 95% územia nevysporiadané vlastníctvo)	Geodetické zameranie so spresnenou lokalizáciou CHA	2018-2020	ŠOP SR – S-CHKO Kysuce	OPKŽP, rozpočet ŠOP SR
1.8.2	Výhladovo pripraviť podmienky pre vykúpenie pozemkov do vlastníctva štátu	Spracovaný návrh na vykúpenie pozemkov	2021-2022	ŠOP SR – S-CHKO Kysuce	OPKŽP, rozpočet ŠOP SR

Poznámka: Druhá lokalita SKUEV Chmúra – Horná lúka je vysporiadaná – vo vlastníctve Žilinského samosprávneho kraja, podobne ako niektoré ďalšie pozemky v areáli Múzea kysuckej dediny. Vysporiadané vlastnícke vzťahy umožňujú čerpať finančné prostriedky na udržanie a zlepšenie stavu biotopov a druhov, tiež na zlepšenie náučného potenciálu lokality z fondov a projektov.

Vedľajší (operatívny) cieľ 2:

Zabezpečenie pravidelného sledovania stavu predmetov ochrany územia.

Merateľný ukazovateľ plnenia: aktuálne údaje o stave biotopov a druhov, ktoré sú predmetom ochrany územia

Oblasť činnosti: Monitoring

Opatrenie 2.1 Pokračovanie v monitoringu slatinného biotopu Ra6 na zriadenej TML na kontrolu stavu biotopu.
Merateľný indikátor plnenia: uskutočnenie monitoringu a získané informácie o stave biotopu v území.

číslo aktivity	opis aktivity	výstup – indikátor plnenia aktivity	termín	zodpovednosť	zdroje
----------------	---------------	-------------------------------------	--------	--------------	--------

2.1.1	Zabezpečiť pravidelný základný monitoring biotopu Ra6 na zriadenej TML v intervale 1 x 3–5 rokov	uskutočnenie a opakovanie monitoringu, údaje o stave biotopu v území vzhľadom k realizácii manažmentu	2018-2047	ŠOP SR – S-CHKO Kysuce	OPKŽP, rozpočet ŠOP SR
Opatrenie 2.2. Zriadenie menšej monitorovacej plochy vo vybranej časti biotopu Ra6 na kontrolu zlepšovania stavu biotopu podľa kvantitatívnych ukazovateľov vybraných druhov					
Merateľný indikátor plnenia: monitoring podľa kvalitatívnych ukazovateľov vybraných druhov					
číslo aktivity	opis aktivity	výstup – indikátor plnenia aktivity	termín	zodpovednosť	zdroje
2.2.1.	Zriadenie menšej TMP na sledovanie zlepšenia stavu biotopu v oblasti lokality s výskytom prasličkovky pestrej a tučnice obyčajnej	zriadenie TMP a uskutočnenie prvého monitoringu, (vrátane monitoringu machorastov).	2018	ŠOP SR – S-CHKO Kysuce	rozpočet ŠOP SR
2.2.2	Pokračovanie monitoringu na lokalite v intervale 1 x 3-5rokov	realizácia opakovaných monitoringov	2019-2047	ŠOP SR – S-CHKO Kysuce	rozpočet ŠOP SR
Poznámka: Pre živočíchy národného významu, ktoré sú predmetmi ochrany, sa nepočíta s monitoringom, iba s príležitostným sledovaním prítomnosti					

Vedľajší (operatívny) cieľ 3:

Zvýšiť komunikáciu a spoluprácu s užívateľmi pozemkov a zvýšenie povedomia verejnosti o hodnotách územia.

Merateľný ukazovateľ plnenia: zníženie počtu negatívnych vplyvov na územie, propagácia územia

Oblasť činnosti: Informačno-vzdelávacie využitie lokality v areáli Múzea kysuckej dediny (MKD)

Opatrenie 3.1	Zabezpečiť náučný panel s podrobnejšími informáciami o hodnotách slatinných lokalít v areáli MKD				
	Merateľný indikátor plnenia: inštalácia panelu				
číslo aktivity	opis aktivity	výstup – indikátor plnenia aktivity	termín	zodpovednosť	zdroje
3.1.1	Spracovať, prejsť návrh (projekt) a schváliť návrh (projekt) na informačný panel	vypracovanie odborného návrhu a projektu	2018-2019	ŠOP SR – S-CHKO Kysuce	OPKŽP, rozpočet ŠOP SR
3.1.2	Výroba a osadenie informačného panelu v areáli MKD	realizovaný informačný panel	2019-2021	ŠOP SR – S-CHKO Kysuce	OPKŽP, rozpočet ŠOP SR
Opatrenie 3.2. Využitie informácií o slatinných lúčach ako súčasť historického využívania krajiny pre vybrané skupiny návštevníkov MKD					
Merateľný indikátor plnenia: uzavretie dohody o využívaní s Kysuckým múzeom					
číslo aktivity	opis aktivity	výstup – indikátor plnenia aktivity	termín	zodpovednosť	zdroje
3.2.1.	Vypracovanie návrhov textov o slatinách pre lektorov MKD	návrh textov pre návštevníkov MKD a špecializované skupiny (napr. školy),	2018	ŠOP SR – S-CHKO Kysuce	rozpočet ŠOP SR

3.2.2	Dohoda s Kysuckým múzeom o ich využití v sprievodcovskej činnosti	uzavretia dohody s Kysuckým múzeom	2019 -2047	ŠOP SR – S-CHKO Kysuce	rozpočet ŠOP SR
-------	---	------------------------------------	------------	------------------------	-----------------

4. SPÔSOB VYHODNOCOVANIA PLNENIA PROGRAMU STAROSTLIVOSTI

Plnenie aktivít by malo byť kontrolované podľa termínov harmonogramu navrhovaných opatrení (kapitola 3.4.) naplnením výstupu aktivity. Kontrola bude realizovaná samostatnou na to ustanovenou komisiou, v ktorej budú zástupcovia zainteresovaných subjektov. Termíny odpočtu budú nastavené v termínoch, kedy je možné kontrolovať výstupy. V tabuľke je vyznačené predpokladané trvanie aktivity znakom x pre príslušný rok, ak je políčko tabuľky červene vyfarbené je v danom roku pri aktivite predpokladaný kontrolovateľný výstup. Roky sú vyfarbené v intenzite odtieňov podľa naliehavosti vykonať kontrolu na to ustanovenou komisiou.

Tab. 3 Harmonogram aktivít a dosiahnutých výstupov.

Opatrenie	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040	2041	2042	2043	2044	2045	2046	2047
1.1.		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
1.2.		x	x																											
1.3.				x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
1.4.	x																													
1.5.		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
1.6.	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
1.7.	x	x																												
1.8.	x	x	x	x																										
2.1.	x			x		x				x			x			x					x					x				x
2.1.	x			x		x				x			x			x					x					x				x
3.1.		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
3.2.	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

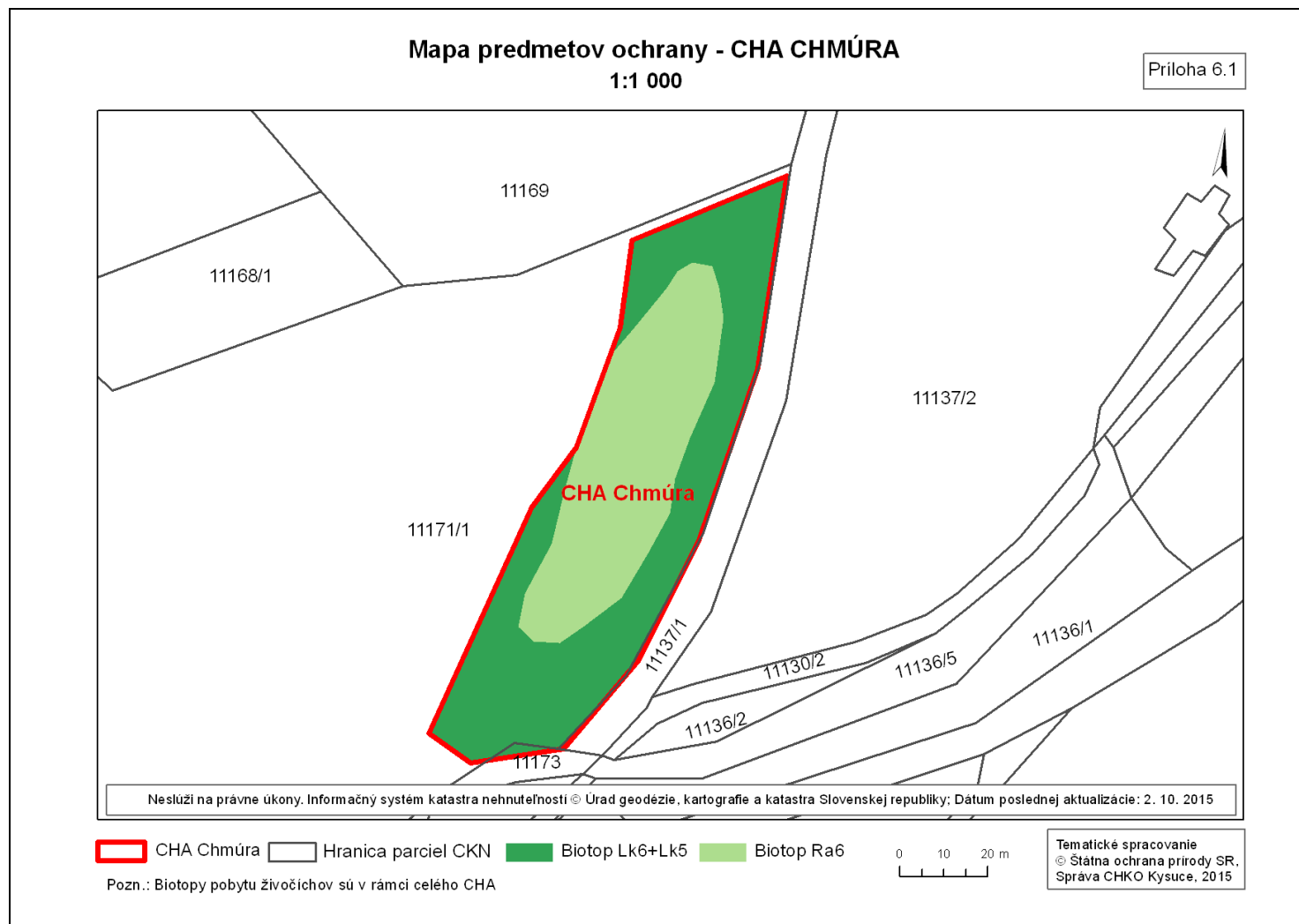
Výstupom kontroly bude správa o vykonanej kontrole, ktorá bude odoslaná orgánu ochrany prírody, ktorý schvaľuje program starostlivosti o chránené územie s prípadnými návrhmi doplnenie programu starostlivosti podľa výsledkov riešených aktivít. Doplnky programu starostlivosti sa po prerokovaní a schválení orgánom ochrany prírody sa stanú integrálnou súčasťou programu starostlivosti.

5. Použité podklady a zdroje informácií

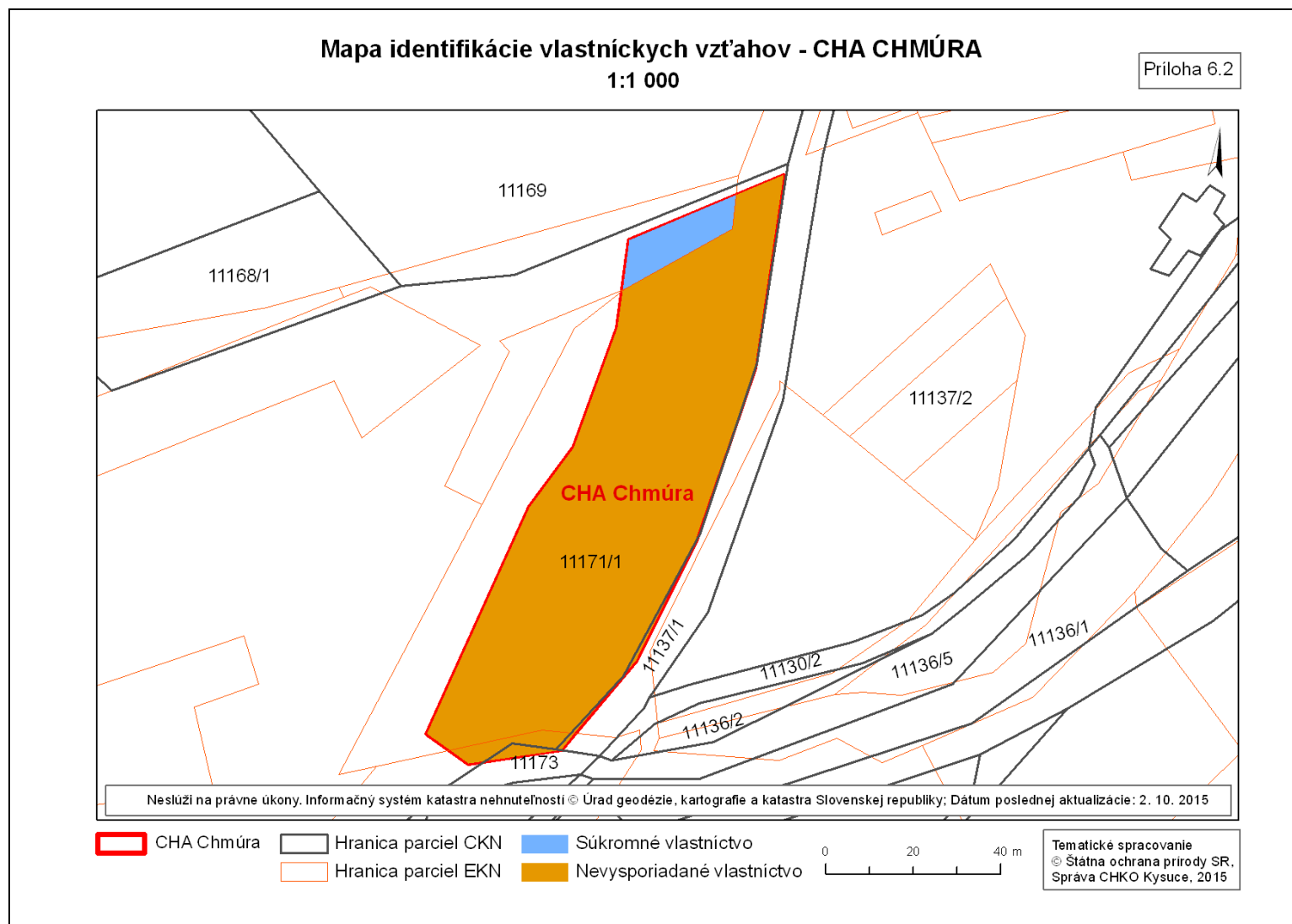
- GALVÁNEK, J. A KOL., 1978: XIII. TOP 1977 - prehľad odborných výsledkov. Kysucké múzeum Čadca, OV SZOPK Prievidza
- GALVÁNEK, J., URBANOVÁ, V., 1987 : Prírodné prostredie Múzea kysuckej dediny, Správy a informácie /Kysucké múzeum/ č.7, Čadca, s. 29.
- GERÁT, R. A KOL., 1988 : Príroda Kysúc a jej ochrana. OV SZOPK Čadca v spolupráci so Správou CHKO Kysuce a ONV OK v Čadci.
- URBANOVÁ, V., 1994 : Príspevok k botanickej charakteristike slatinných spoločenstiev v Bystrickej doline na Kysuciach. Vlastivedný zborník Považia XVII., s. 71-75, Žilina
- IUCN (1996): Ochrana prírody kysuckého regiónu a spolupráca na jeho trvalo udržateľnom rozvoji, Vyd. Nadácia IUCN, Svetová únia ochrany prírody, Slovensko, Bratislava, v rámci projektu Regionálneho európskeho programu IUCN so sídlom v Cambridge, Veľká Británia a Gland, Švajčiarsko, pp.253
- KOLEKTÍV, 2001: Mapovanie rašelinísk Slovenska. Metodická príručka. Daphne, Bratislava, NEPCon Dánsko, s finančnou podporou DANCEE
- DOBOŠOVÁ, A., 1998 : Príspevok k rozšíreniu niektorých zaujímavých a ohrozených druhov flóry Kysúc a Javorníkov. Bull. Slov. Bot. Spol., Bratislava, 20: 140 -143
- HÁJKOVÁ, P., HÁJEK, M., 2001: Vzácne a zaujímavé mechorosty rašeliníšť a pramenišť moravskoslovenského pomezí. Bryonora, Praha, 28 : 10 - 13
- HÁJEK, M., HÁJKOVÁ, P., 2002 : Vegetation composition, main gradient and subatlantic elements in spring fens of the northwestern Carpathian borders. Thaiszia - J. Bot., Košice, 12 : 1-24
- HÁJEK, M., HEKERA, P., HÁJKOVÁ, P., 2002 : Spring fen vegetations and water chemistry in the western Carpathian flysch zone. Folia Geobotanica 37 : 205 -224
- STANOVÁ, V., VALACHOVIČ, M., /eds./ 2002: Katalóg Biotopov Slovenska. DAPHNE - Inštitút aplikovanej ekológie, Bratislava, 225 p.
- POLÁK, P., SAXA, A., (eds.), 2005 : Priaznivý stav biotopov a druhov európskeho významu. ŠOP SR, Banská Bystrica, 736 s.
- BALÁŽ, D., MARHOLD, K., URBAN, P./EDS./ Červený zoznam rastlín a živočíchov Slovenska, Ochrana prírody 20 (Suppl.), 160 s.

6. Prílohy

6.1. Mapa predmetov ochrany

6.2. Mapa identifikácie vlastnícko-užívateľských vzťahov

6.3. Mapa využitia územia

Celé územie v súčasnosti nie je využívané, preto sa mapa využitia nevyhotovuje.

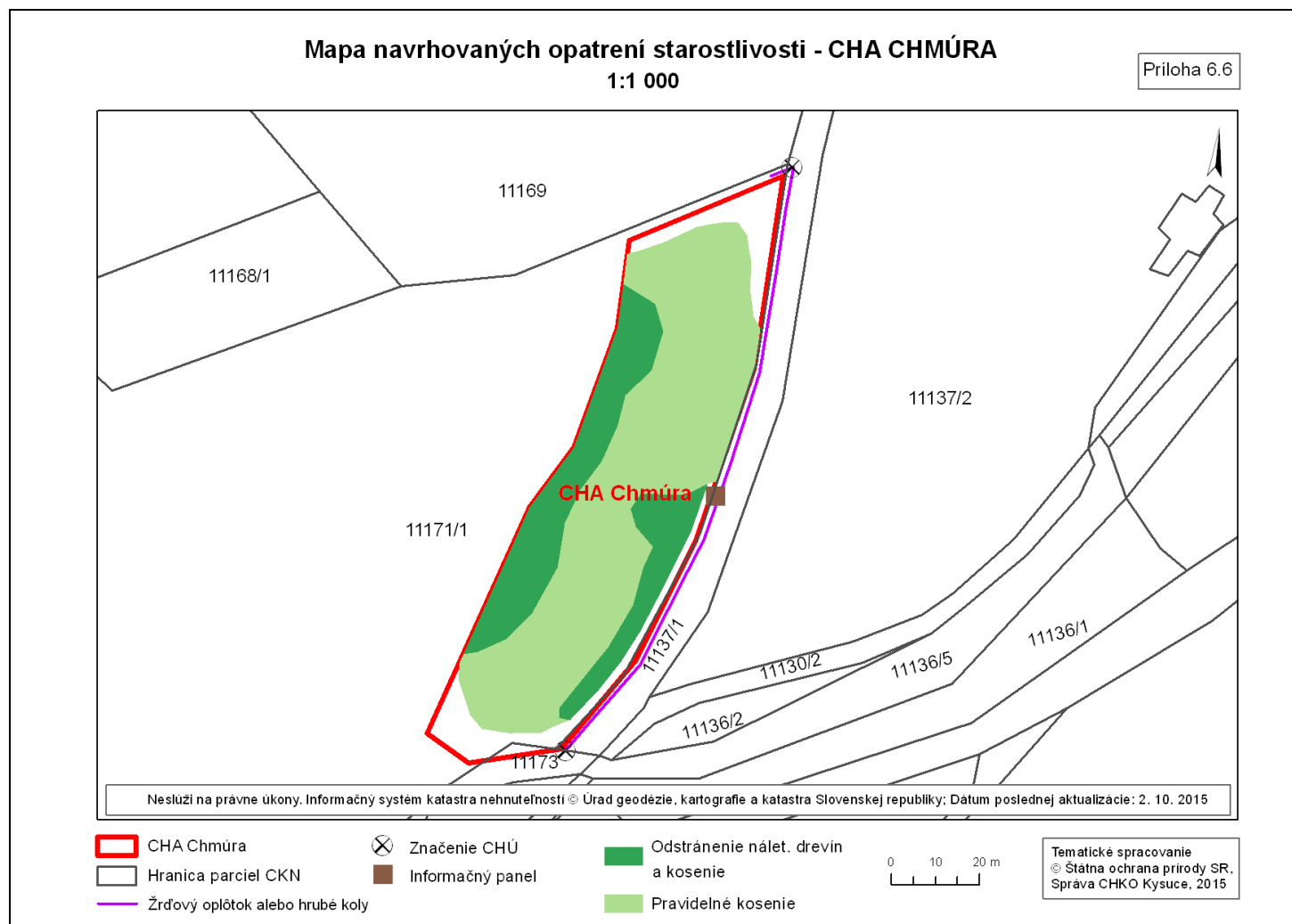
6.4. Mapa ekologicko-funkčných priestorov

Pre celé územie je vyčlenený iba jeden ekologicko-funkčný priestor, preto sa mapa EFP nevyhotovuje.

6.5. Mapa zón

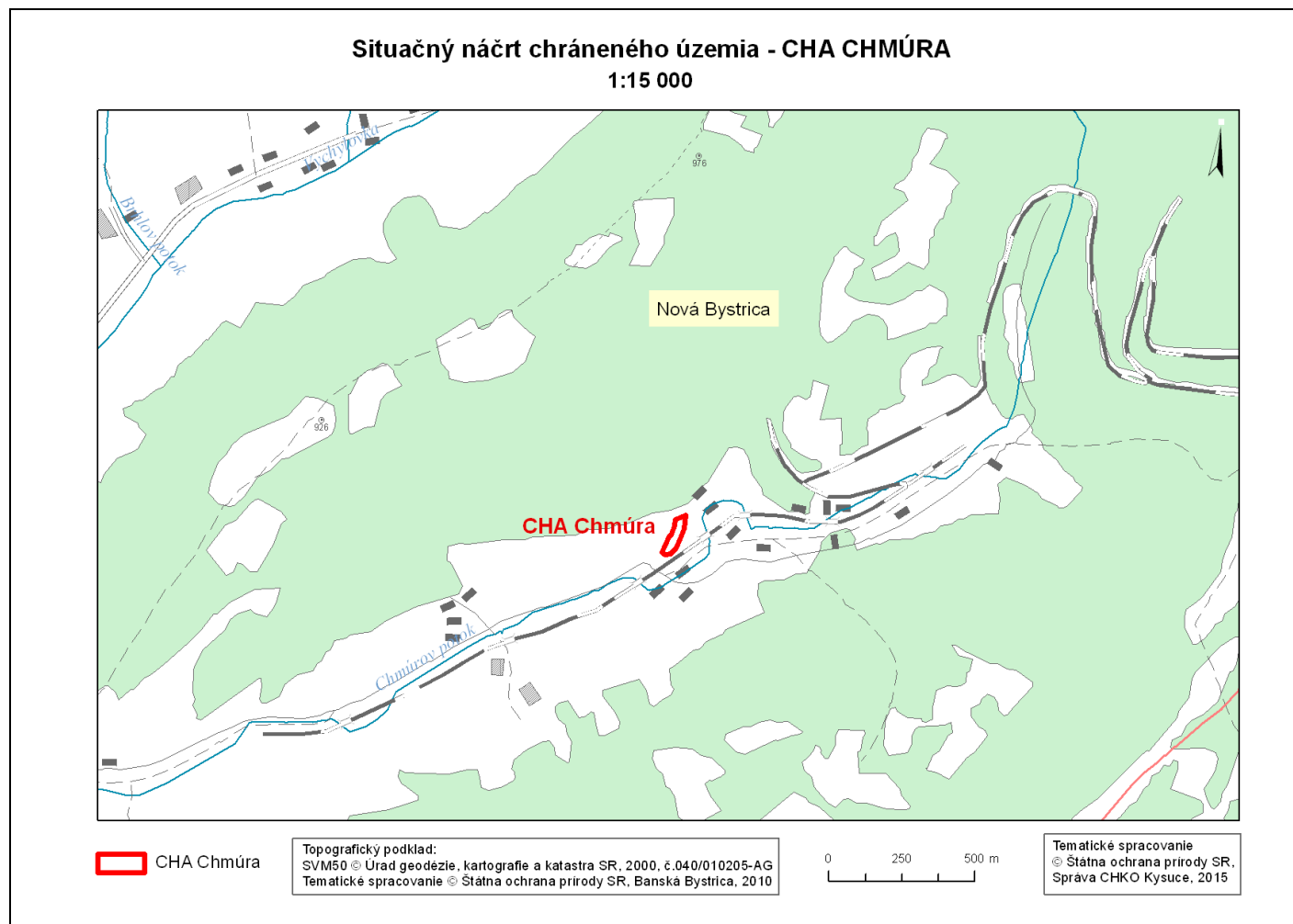
Územie nie je zónované , preto sa mapa zón nevyhotovuje

6.6. Mapy navrhovaných opatrení starostlivosti na jednotlivých parcelách

6.7. Iná dokumentácia bližšie zobrazujúca stav a potrebné navrhované opatrenia

6.7.1 Situačný náčrt

6.7.2 Fotodokumentácia

Foto: E.Pietorová

Foto: E.Pietorová

Pohľad na strednú a hornú časť lokality, vľavo situácia zarastania nálet. drevinami v zúženej strednej časti lokality

Foto: E.Pietorová

Neskorší letný aspekt slatiny s päťprstnicou hustokvetou, kruštíkom močiarnym a prasličkou obrovskou

Foto: P. Ďurčanová

Foto: E.Pietorová

Vzácnnejšie druhy níz Kobylinnej slatiny – prasličkovka pestrá, tučnica obyčajná

Foto: E.Pietorová

Foto: E.Pietorová

vl'avo kmene, skotúl'ané do potoka pri manipulácii s drevnou hmotou v stiesnených pomeroch pri hornej časti lokality, vpravo zahĺbené koryto potoka (jarné topenie snehu, prívalové dažde), s vplyvom na hydrologický režim nadväznej mokrade

Foto: E.Pietorová

Foto: E.Pietorová

vl'avo kmene spadnuté do potoka pred nakladaním v zúženej dolnej časti lokality, vpravo alternatíva žrd'ového oplotenia, realizovaná na lokalite Horná lúka

Navrhované opatrenie aby drevná hmota nepadala do prítoku: koly z dreva (aby to nenarúšalo areál Múzea kysuckej dediny), hrúbky cca 30 cm, výšky do 1,5 m, rozostupy cca 3,5 m
Alternatíva Lesov Slovenskej republiky, OZ Čadca.

Foto: E.Pietorová

Foto: E.Pietorová

Zarastajúca nekosená lúka v jesennom aspekte (2015), vpravo menšie skládky dreva pri lokalite a ruderalizácia pravého brehu potoka v jeseni 2015

6.7.3 Tabuľka s charakteristikami chránených a ohrozených druhov rastlín pre obe lokality SKUEV0289 Chmúra

Vedecký názov taxónu	Slovenský názov taxónu	Významnosť druhu	§	Kategória IUCN	Viazanosť na biotop	Počet lokalít	Početnosť populácií
<i>Carex flava</i>	ostrica žltá			LR:nt	Ra6	2	desiatky
<i>Dactylorhiza incarnata</i>	vstavačovec strmolistý	NV	x	EN	Ra6	2	5-10
<i>Dactylorhiza lapponica</i>	vstavačovec laponský		x	EN	Ra6	1	5-10
<i>Dactylorhiza majalis</i>	vstavačovec májový		x	VU	Lk6, Ra6	2	desiatky
<i>Eleocharis quinqueflora</i>	bahnička málokvetá		x	VU	Ra6	1	desiatky
<i>Epipactis palustris</i>	kruštík močiarny		x	VU	Ra6	2	20-30
<i>Gladiolus imbricatus</i>	mečík škridlicovitý		x	VU	Lk6	2	10-20
<i>Gymnadenia densiflora</i>	päťprstnica hustokvetá		x	EN	Ra6	2	desiatky
<i>Hippochaete variegata</i>	prasličkovka pestrá		x	EN	Ra6	1	desiatky
<i>Parnassia palustris</i>	bielokvet močiarny			LR:nt	Ra6	2	desiatky
<i>Pinguicula vulgaris</i>	tučnica obyčajná		x	EN	Ra6	1	20-30
<i>Pedicularis palustris</i>	všivec močiarny		x	EN	Ra6	1	5-10
<i>Triglochin palustre</i>	barička močiarna			VU	Ra6	1	10-20
<i>Valeriana simplicifolia</i>	valeriána celistvolistá			VU	Ra6	2	porasty

6.7.4 Tabuľka s charakteristikami chránených a ohrozených druhov živočíchov pre obe lokality a ich okolie

Vedecký názov taxónu	Slovenský názov taxónu	Významnosť druhu	Dohovory a smernice					Kategória IUCN
		vyhl 24/2003	HD	Bonn	Bern	Birds	Cites	
mäkkýše - <i>Mollusca</i>								
<i>Acicula percelineata</i>	ihlička drobná							
<i>Vertigo substriata</i>	vrkoč rýhovaný							
obojživelníky - <i>Amphibia</i>								
<i>Bombina variegata</i>	kunka žltobruchá	EV	2,4		2			LR
<i>Triturus montandoni</i>	mlok karpatský	EV			2			VU
<i>Rana temporaria</i>	skokan hnedý		5		3			LR
<i>Salamandra salamandra</i>	salamandra škvrnitá	NV			3			LR
plazy - <i>Reptilia</i>								
<i>Anguis fragilis</i>	slepúch lámavý	NV			3			LR
<i>Natrix natrix</i>	užovka obojková	NV			2			LR
<i>Vipera berus</i>	vretenica severná	NV	4		2			VU
cicavce - <i>Mammalia</i>								
<i>Muscardinus avellanarius</i>	plch lieskový	EV	4		3			LR
<i>Mustela nivalis</i>	lasica myšožravá				3			LR
<i>Sicista betulina</i>	myšovka vrchovská	NV	4		2			VU
<i>Sorex araneus</i>	piskor lesný							
<i>Sorex minutus</i>	piskor malý							

Poznámka: Druhy menej podmäčianých stanovišť a ekotonových zón majú iba občasný pobyt na lokalite, preto nie sú určené ako predmet ochrany - vrátane druhu európskeho významu plcha lieskového (*Muscardinus avellanarius*)

Poznámky:

* Obsahuje aktualizované údaje projektu ochrany chráneného územia a jeho ochranného pásma a aktualizované údaje platnej dokumentácie ochrany prírody

** Kategórie lesa, výsledky mapovania a hodnotenia lesných biotopov

*** Uvádza sa len v prípade členenia územia na zóny

**** Ciele, základné rámce, a zásady hospodárenia v lesoch (uvádza sa len na lesných pozemkoch s lesnými porastmi).